

Juridiskās personas pazīmes un definīcija: vai likumdevējs juridiskās personas jautājumā ir ierobežots

Linards Muciņš

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads un darba mērķis. Latvijas likumdošanā, kā arī juridiskajā doktrīnā ir izstrādātas juridiskās personas institūta pamatpazīmes, kā arī tās doktrinālās un legālās definīcijas. Šī pētījuma mērķis ir noskaidrot, vai likumdevējs ir brīvs jaunu juridisko personu individuālā vai grupveida jaunradē, vai arī tam ir jāvadās no jau iepriekš juridiskajā doktrīnā eksistējošo juridiskās personas pazīmju kopuma, kā arī no juridiskās personas legālām definīcijām.

Rezultāti. Pētot juridiskās personas pazīmes un definīcijas, varam konstatēt, ka Latvijas tiesībās atbilstoši kontinentālās Eiropas tiesību saimes ģermāņu valstu tiesību sistēmai un doktrīnai redzam diezgan stingru pieturēšanos pie vienveidīgām, šajā tiesību sistēmā jau iepriekš izstrādātām, juridiskās personas pazīmēm un definīcijām. Tajā pašā laikā jāatgādina, ka vēsturiski juridiskās personas institūts nebūtu izveidojies tik daudzpusīgs un atsevišķām tiesību nozarēm pāri stāvošs, ja juridiskās personas pazīmes un definīcija būtu kodificēta pirms XX gadsimta. Striktas juridiskās personas pazīmju un definīcijas nostiprināšana likuma tekstā būtu pārtraukusi pašas juridiskās personas institūta attīstību, kā arī vienotas izpratnes veidošanos par juridisko personu.

Ņemot vērā padomju tiesību iepriekšējo ietekmi Latvijā, kā arī 50 gadu ilgo pārrāvumu Latvijas okupācijas laikā, kas veidojies tiesību doktrīnas attīstībā, Latvijā nav juridiskās personas pazīmju un definīcijas izpētes kā arī konsekventas likumdevēja darbības, kad likumos tiek iestrādāti ar juridiskās personas institūtu saistīti jautājumi. Likumdevējam trūkst zinātniski pamatotu rekomendāciju, kad tas izstrādā un iekļauj likumu tekstos dažādus juridisko personu veidus un paveidus, kā arī risina citas ar juridiskās personas institūtu saistītas problēmas.

Secinājumi.

1. Kontinentālās Eiropas tiesību saimes ģermāņu valstu grupas likumdevēji un tiesību zinātnieki ir izstrādājuši teorētiski pamatotas un noteiktas juridiskās personas pazīmes un definīcijas.
2. Latvijas likumdevējs pamatvilcienos ir atbrīvojies no padomju tiesību ietekmes juridiskās personas institūta izveidē likumdošanā un pamatvilcienos izveidojis ģermāņu valstu tiesībām atbilstošus juridiskās personas modeļus.
3. Nepieciešams attīstīt zinātniskos pētījumus par juridiskās personas institūtu, lai nostiprinātu šī svarīgā tiesību institūta lomu un nozīmi Latvijas tiesībās.
4. Zinātnieku pētījumiem un rekomendācijām būtu jānovērš neprecizitātes un nekonsekvences likumdevēja darbībā, kas saistīta ar juridiskās personas institūtu Latvijā.